

VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 118-0-KŽ-09-000 008
Banja Luka, 23.04.2009. godine

U IME REPUBLIKE SRPSKE!

Vrhovni sud Republike Srpske, Posebno vijeće za organizovani i najteže oblike privrednog kriminala, sastavljeno od sudija mr Veljka Ikanovića, kao predsjednika vijeća, te Redžiba Begića i Dragomira Miljevića, kao članova vijeća, uz sudjelovanje zapisničara Sonje Matić, u krivičnom predmetu protiv optuženog V. V., zbog krivičnog djela zloupotrebe ovlašćenja u privredi iz člana 263. stav 2. u vezi sa stavom 1. tačka 6. Krivičnog zakona Republike Srpske, te u vezi sa podstrekavanjem u smislu člana 24. istog Zakona i optuženog R. M., zbog krivičnog djela povrede zakona od strane sudije iz člana 376. Krivičnog zakona Republike Srpske, odlučujući o žalbi specijalnog tužioca Posebnog tužilaštva za suzbijanje organizovanog i najtežih oblika privrednog kriminala Okružnog tužilaštva Banjaluka – Specijalnog tužilaštva, izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Banjoj Luci - Posebnog odjeljenja za organizovani i najteže oblike privrednog kriminala broj 011-0-K-08-000 003-p od 30.10.2008. godine, nakon održane javne sjednice vijeća, u prisustvu specijalnog tužioca Slavka Savića, optuženog V. V. i njegovog branioca J. Č., advokata iz B. L., te optuženog R. M. i njegovog branioca N. P., advokata iz B. L., a u odsutnosti uredno obavještenog branioca optuženog R. M., advokata Ž. Š. iz B. L., dana 23.04.2009. godine, donio je

P R E S U D U

Odbija se, kao neosnovana, žalba specijalnog tužioca Posebnog tužilaštva za suzbijanje organizovanog i najtežih oblika privrednog kriminala Okružnog tužilaštva Banja Luka – Specijalnog tužilaštva i potvrđuje presuda Okružnog suda u Banjoj Luci - Posebnog odjeljenja za organizovani i najteže oblike privrednog kriminala broj 011-0-K-08-000 003-p od 30.10.2008. godine.

O b r a z l o ž e n j e

Pobijanom presudom Okružnog suda u Banjoj Luci - Posebnog odjeljenja za organizovani i najteže oblike privrednog kriminala broj 011-0-K-08-000 003-p od 30.10.2008. godine, na osnovu člana 290. tačka v) Zakona o krivičnom postupku (u daljem tekstu: ZKP) optuženi V. V. oslobođen je od optužbe da bi počinio krivično djelo zloupotrebe ovlašćenja u privredi iz člana 263. stav 2. u vezi sa stavom 1. tačka 6. Krivičnog zakona Republike Srpske (u daljem tekstu: KZRS) i u vezi sa podstrekavanjem u smislu člana 24. istog zakona, dok je optuženi R. M. na osnovu člana 290. tačka v) ZKP oslobođen od optužbe da bi počinio krivično djelo povrede

zakona od strane sudije iz člana 376. KZRS. Na osnovu člana 100. ZKP odlučeno je da troškovi krivičnog postupka padaju na teret budžetskih sredstava.

Protiv navedene presude blagovremeno je izjavio žalbu specijalni tužilac Posebnog tužilaštva za suzbijanje organizovanog i najtežih oblika privrednog kriminala Okružnog tužilaštva Banja Luka – Specijalnog tužilaštva i to zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka, povrede Krivičnog zakona i pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, sa prijedlogom da se uvažavanjem žalbe pobijana presuda ukine i održi pretres, ili pak preinači i optuženi oglase krivim za krivična djela koja im se optužnicom stavljaju na teret.

U odgovoru na žalbu branilac optuženog R. M., advokat Ž. Š. iz B. L., predložio je da se žalba odbije kao neosnovana i prvostepena presuda u odnosu na optuženog R. M. potvrdi.

Na sjednici Posebnog vijeća Vrhovnog suda Republike Srpske za organizovani i najteže oblike privrednog kriminala, a koja je na osnovu člana 310. stav 4. ZKP, održana u odsutnosti uredno obaviještenog branioca optuženog R. M., advokata Ž. Š. iz B. L., specijalni tužilac je ostao kod svih razloga i prijedloga iz žalbe, dok su branioci optuženih i to advokat J. Č. iz B. L., kao branilac optuženog V. V. i advokat N. P. iz B. L. kao branilac optuženog R. M. predložili, a što su podržali i optuženi, da se žalba odbije kao neosnovana i prvostepena presuda potvrdi.

Nakon što je u skladu sa članom 312. ZKP pobijana presuda ispitana u dijelu u kojem se pobija žalbom, odlučeno je kao u izreci iz slijedećih razloga:

Neosnovano se žalbom prvostepena presuda pobija zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 303. stav 1. tačka ž) i tačka j) ZKP i to tvrdnjama da prvostepeni sud pobijanom presudom nije u potpunosti riješio predmet optužbe u odnosu na optuženog V. V., te da je izreka presude protivrječna sama sebi i razlozima, kao i da u presudi nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama. Prema odredbi člana 286. stav 1. ZKP presudom se odlučuje o djelu koje je predmet optužbe sadržane u potvrđenoj, odnosno na glavnom pretresu izmijenjenoj optužnici, a pri čemu, kako je to propisano u stavu 2. istog člana, sud nije vezan za prijedloge tužioca u pogledu pravne ocjene djela. Obaveza je suda da presudom u potpunosti odluči o predmetu optužbe, a što se ocjenjuje na osnovu objektivnog kriterijuma poređenjem činjeničnih opisa djela iz optužnice i izreke presude. U konkretnom slučaju, kako se ističe u žalbi, te proizilazi iz stanja spisa predmeta, potvrđenom optužnicom optuženom V. V. stavljeno je na teret krivično djelo zloupotrebe ovlaštenja u privredi iz člana 263. stav 2. u vezi sa stavom 1. tačka 6. KZRS, a u vezi sa pomaganjem u smislu člana 25. KZRS, pri čemu je radnja pomaganja opisana tako što se optuženom stavlja na teret da je sa N. E., zakonskim zastupnikom ZZ P. u R. zaključio poravnanje kojim je umjesto isplate duga od strane ZZ P. od 154.317,14 KM utvrđeno pravo prenosa prava vlasništva na nekretninama upisanim u PL 288 K.O. R. u korist DOO A. iz L. Na glavnom pretresu od 27.10.2008. godine tužilac je u odnosu na ovog optuženog izmijenio optužnicu tako što je u činjenični opis iz potvrđene optužnice dodao i opis radnje podstrekavanja, pri tome ostajući i kod opisane radnje pomaganja, s tim što je optuženom V. V. po principu konzumpcije (teži oblik saučesništva konzumira lakši) ovako izmijenjenom optužnicom stavio na teret da je krivično djelo učinio podstrekavanjem, tj. u vezi sa članom 24. KZRS. Pobijanom presudom

optuženi V. V. oslobođen je od optužbe za krivično djelo koje mu se izmijenjenom optužnicom stavlja na teret, a upoređujući činjenični opis iz izmijenjene optužnice i izreke pobijane presude, ovaj sud nalazi da je izrekom presude pored opisane radnje podstrekavanja obuhvaćena i radnja pomaganja (sudjelovanje u zaključivanju sudskog poravnjanja), te da je na ovaj način sud u potpunosti riješio predmet optužbe, a nasuprot drugačijoj tvrdnji iz žalbe. To što izreka pobijane presude nije u potpunosti preuzela činjenični opis iz optužnice, kao ni pravni zaključak u vezi sa opisanim radnjama optuženog (izostavljene su određene tvrdnje kojima se naglašava da je optuženi neposredno pomogao M. L. i N. E. da grubo prekrše zakon), kod postavljene pravne kvalifikacije iz izmijenjene optužnice, po ocjeni ovog suda, ne predstavlja nedostatak na koji se ukazuje u žalbi, to jest da presuda nije u potpunosti riješila predmet optužbe.

Nisu osnovani ni žalbeni prigovori po kojima postoji protivrječnost u izreci pobijane presude kao i između izreke i razloga presude, te da u presudi nisu dati razlozi o svim odlučnim činjenicama. Analizirajući razloge žalbe kojima se argumentuju ovi prigovori, ovaj sud nalazi da se izneseni prigovori u suštini odnose na osporavanje validnosti datih razloga u vezi sa odlučnim činjenicama (ukazuje se na pogrešno dat značaj činjenici postojanja upisa založnog prava na nekretninama iz PL 288 K.O. u R., tretiranje pitanja vlasništva nad tim nekretninama, nedavanja značaja pravosnažnoj presudi Okružnog suda Banja Luka broj K-11/08 od 01.09.2008. godine). Na ovakvim prigovorima se ne može uspostaviti bitna povreda odredaba krivičnog postupka u obliku propisanom u članu 303. stav 1. tačka j) ZKP, a na koju povredu se ukazuje u žalbi, već su ti prigovori od značaja za pobijanje presude po žalbenom osnovu pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

Neosnovano se žalbom prvostepena presuda pobija i zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja tvrdnjama o pogrešnoj ocjeni provedenih dokaza i na bazi toga pogrešno utvrđenim odlučnim činjenicama u odnosu na optuženog V. V., a u odnosu na optuženog R. M. i njihovim nepotpunim utvrđenjem.

Analizirajući odlučne činjenice u odnosu na optuženog V. V. žalba pravilno analizira šta u objektivnom smislu prema odredbi člana 24. KZRS predstavlja podstrekačke radnje, kao i pomagačke radnje u smislu člana 25. KZRS, ali takvom analizom očigledno zanemaruje da je za postojanje ovih oblika saučesništva kod učinioaca neophodno utvrditi i umišljaj u odnosu na krivično djelo za koje se neko podstrekava, ili mu se pomaže u izvršenju krivičnog djela. Ovaj oblik vinosti (direktni ili eventualni) izričito je propisan navedenim zakonskim odredbama i predstavlja uslov za kažnjavanje podstrekača i pomagača.

U konkretnom slučaju, optuženom V. V. stavlja se na teret da je podstrekavao, a zatim i pomagao M. L. i N. E. da izvrše krivično djelo zloupotrebe ovlašćenja u privredi iz člana 263. stav 2. u vezi sa stavom 1. tačka 6. KZRS. To krivično djelo čini odgovorno lice u preduzeću ili drugom subjektu privrednog poslovanja koje u namjeri pribavljanja protivpravne imovinske koristi za svoje ili drugo pravno lice, na drugi način grubo prekrši zakon ili pravila poslovanja u odnosu na raspolaganje, korišćenje i upravljanje imovinom. Ovo podrazumijeva da je za odluku kojom bi se optuženi oglasio krivim kao podstrekač ili pomagač za navedeno krivično djelo, bilo neophodno utvrditi da je preduzeo takve radnje koje se mogu objektivno podvesti pod te oblike saučesništva, kao i da je bio svjestan da na taj način podstrekava i pomaže

izvršiocima navedenog krivičnog djela da grubo prekrše zakon ili pravila poslovanja u odnosu na raspolaganje, korišćenje i upravljanje imovinom. Prema obrazloženju pobijane presude proizilazi da prvostepeni sud prije svega nije našao dokazanim da je optuženi V. V. umišljajno nagovarao M. L., kao predsjednika upravog odbora i N. E. kao direktora ZZ P. u R. da donesu nezakonitu odluku da se zemljište koje je predmet hipoteke prenese u vlasništvo preduzeću A. u L. S tim u vezi, u obrazloženju pobijane presude posebno se naglašava značaj činjenice da je na predmetnim nekretninama bilo upisano založno pravo (hipoteka) kojim je bilo obezbjeđeno potraživanje ... banke po osnovu kredita datih ZZ P., a koje potraživanje je kod ... banke dana 24.10.2005. godine otkupilo preduzeće A. iz L. čiji je vlasnik optuženi V. V. Ova činjenica, kao i činjenica da je Upravni odbor ZZ P. raspravljao o postojanju i načinu otplate duga ZZ R. prema preduzeću A. iz L., te da je donio odluku da se to riješi na najpovoljniji način za ZZ R. i po ocjeni ovog suda ukazuju da se ne može prihvatiti dokazanim da je krivično djelo zloupotrebe ovlašćenja u privredi iz člana 263. stav 2. u vezi sa stavom 1. tačka 6. KZRS za koje su optuženi M. L. i N. E. oglašeni krivim pravosnažnom presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj K-11/08 od 01.09.2008. godine, počinjeno kao rezultat umišljajnog podstrekavanja ili pomaganja od strane optuženog V. V., pa je u ovakvoj situaciji prvostepeni sud pravilno postupio kada je ovog optuženog na osnovu člana 290. tačka v) ZKP oslobodio od optužbe.

Prednji zaključak ne dovodi se u sumnju u žalbi istaknutim prigovorima kojima se naglašava sadržina iskaza svjedoka M. L. i N. E. datih tužiocu, a od kojih su, kako to i žalba poprima, odstupili na glavnom pretresu, sadržina iskaza svjedokinje R. V., te sadržina podneska koji su M. L. i N. E. uputili Specijalnom tužilaštvu dana 16.08.2008. godine, kao niti sadržajem spisa Ps-263/04 i K-11/08. Argumentacija koja se u žalbi izvodi iz sadržaja ovih dokaza ne daje osnova za tvrdnju da je optuženi V. V. bio svjestan da su radnje koje su počinili M. L. i N. E. preduzete po njegovom nagovoru, kao niti uz njegovu pomoć, te da je isti htio ili pristao na izvršenje krivičnog djela koje su navedena lica počinili, a motivisanjem sticanjem imovinske koristi na štetu države. Na takav zaključak, po ocjeni ovog suda ne ukazuje pravilna analiza iskaza navedenih svjedoka, a niti materijalnih dokaza na koje se žalba poziva. Posebno je, s tim u vezi, upitna dokazna vrijednost podneska optuženih M. L. i N. E. upućena tužilaštvu prije nego što su isti kao optuženi sa tužiocem zaključili sporazum o priznanju krivice, a kada se ima u vidu da u iskazima koje su dali kao svjedoci isti nisu ostali kod tvrdnji iznesenih u tom podnesku.

Ispitujući pobijanu presudu u vezi sa žalbenim prigovorima koje žalba podvodi pod osnove pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i povrede Krivičnog zakona, a u odnosu na odluku o oslobađanju od optužbe optuženog R. M., ovaj sud nalazi da je prvostepeni sud pravilno postupio kada je ovog optuženog oslobodio od optužbe na osnovu člana 290. tačka b) ZKP, ali da je dajući razloge za ovakvu odluku izveo pogrešan zaključak da je ovaj optuženi u izvršenju djela postupao u stvarnoj zabludi, s tim da dati razlozi potvrđuju pravilnost zaključka o nepostojanju umišljaja na strani ovog optuženog. Imajući u vidu razloge koji su s tim u vezi izneseni u pobijanoj presudi, ovaj sud nalazi da se istim ukazuje da kod optuženog R. M. nije postojao umišljaj kada je kao sudija dozvolio zaključenje sudskog poravnanja između stranaka ZZ P. iz R. i DOO A. iz L. Naime, da bi postojalo krivično djelo i krivična odgovornost izvršioca krivičnog djela povrede zakona od strane sudije iz člana 376. KZRS, neophodno je da kod sudije kao izvršioca tog krivičnog djela postoji svijest o kršenju zakona i volja da se to učini, kao i namjera

(dolus), da se to čini s ciljem da se za drugoga pribavi kakva korist ili da se drugome nanese šteta. Prihvatajući na zapisnik sudsko poravnanje u parničnom postupku u kojem je postojalo utuženo novčano potraživanje DOO A. iz L. prema ZZ P. Iz R. i kada je to potraživanje bilo obezbjeđeno upisanom hipotekom na nekretninama u posjedu ZZ R., sa sadržajem poravnanja po kojem se prvenstveno utvrđuje obaveza tužene ZZ P. da tužitelju DOO A. iz L. isplati iznos od 154.317,14 KM, sa kamatom počev od 30.09.2005. godine, a zatim pravo tužitelja kao hipotekarnog povjerioca (koje pravo je preuzeo od ... banke) da na ime izmirenja utvrđene obaveze može zahtjevati izmirenje duga na nekretninama tužene upisom nekretnina u PL 288 K.O. R., odnosno kojim se utvrđuje prenos prava vlasništva na naznačenim nekretninama u korist tužioca, te u situaciji kada nije bila utvrđena vrijednost založenih nekretnina, bez obzira što je pozitivnim zakonskim propisima bilo zabranjeno prometovanje nekretninama u državnoj svojini, to i po ocjeni ovog suda ukazuje da kod optuženog R. M. nije postojao umišljaj da svjesno i voljno krši zakon i da to čini u namjeri da preduzeću A. iz L. pribavlja protivpravnu imovinsku, odnosno bilo kakvu korist. Nepostojanje umišljaja na strani optuženog R. M. u izvršenju krivičnog djela koje mu se optužnicom stavlja na teret predstavlja okolnost koja u smislu odredaba člana 13. KZRS isključuje njegovu krivičnu odgovornost, a što takođe predstavlja osnov za donošenje presude kojom se optuženi oslobađa od optužbe na osnovu člana 290. tačka v) ZKP. Stoga je prvostepeni sud pravilno postupio kada je po toj procesnoj zakonskoj odredbi optuženog R. M. oslobodio od optužbe.

Kada se imaju u vidu svi razlozi koje je za ovakvu odluku prvostepeni sud iznio u obrazloženju pobijane presude, proizilazi da pravilnost prednjeg zaključka nije dovedena u sumnju prigovorima istaknutim u žalbi kojima se naglašava da je optuženi R. M. kao sudija postupio suprotno odredbama člana 3. i člana 89. ZKP kada je protivno imperativnim, u optužnici navedenim i u žalbi potenciranim zakonskim normama, dozvolio strankama zaključenje sudskog poravnanja, po kojem ZZ P. prenosi na A. iz L. više prava nego što sama ima, što sadržaj poravnanja nije ni u skladu sa pravilima o naplati potraživanja obezbjeđenog založnim pravom u korist povjerioca, što su parnične stranke prije zaključenja poravljanja zastupali punomoćnici, te što prilikom zaključenja poravljanja nije utvrđeno da li stranke zastupaju njihovi zakonski zastupnici, što je troškove vještačenja u tom parničnom postupku uplatila firma sa drugim nazivom (M. iz L.), te što je, kako se to ističe u žalbi, svjedok N. E. potvrdio da je optuženi R. M. za ovakvo poravnanje tvrdio da je u potpunosti u redu. Istaknute činjenice ne mogu opravdati tvrdnju iz žalbe da je optuženi R. M. svjesno i voljno kršio zakon u namjeri da pribavi imovinsku korist preduzeću A. iz L.

Iz svih navedenih razloga, a na osnovu člana 319. ZKP, žalbu specijalnog tužioca valjalo je odbiti kao neosnovanu i prvostepenu presudu potvrditi.

Zapisničar

Sonja Matić

Predsjednik vijeća

Mr Veljko Ikanović